

Rett til fri, men ikke med lønn

Kommunal Rapport 21.11.2022

Arbeidsgiver vil ikke gi folkevalgt fri med lønn til å delta i møter i forliksrådet eller i et kommunalt selskap. Kan arbeidstaker be om frikjøp?

SPØRSMÅL: En folkevalgt er valgt som kommunestyrets representant i styret i et kommunalt heleid aksjeselskap og som medlem av forliksrådet. Styremøtene foregår på dagtid og hun er tilsatt i en privat bedrift der arbeidsgiver ikke vil gi henne fri med lønn i den tiden hun bruker i disse vervene. Godtgjøring for vervene gis i utgangspunktet av bedriften og forliksrådet selv. Kan hun be om frikjøp fra sitt arbeidsforhold som tilsatt for den tid hun bruker i disse vervene?

SVAR: I [kommuneloven § 8-2](#) er fastslått en rett for folkevalgte til fri fra arbeid når «det er nødvendig på grunn av møteplikt i kommunale eller fylkeskommunale folkevalgte organer». Dette avskjærer ikke arbeidsgiver fra å foreta trekk i lønnen for fravær fra arbeidet, men i [§ 8-3](#) tredje avsnitt har vi en bestemmelse om krav på erstatning for tapt inntekt «fordi han eller hun har et kommunalt eller fylkeskommunalt tillitsverv».

I [§ 8-5](#) har vi så en bestemmelse om adgang for kommunestyret til å vedta at det skal gis «én fast godtgjøring i stedet for dekning av tapt inntekt». Dette er bare noe kommunestyret *kan* vedta, som en oppgjørsmåte overfor den folkevalgte i stedet for erstatning etter [§ 8-3](#).

Dette er en modell som jeg tror vil være svært vanskelig å bruke i denne sammenheng. Den forutsetter at det oppstår et inntektstap for den folkevalgte som kan fastsettes med rimelig grad av nøyaktighet, og det er det ikke her.

I [domstolsloven § 57](#) er fastsatt at *forliksrådsmedlemmer* velges av kommunestyret etter reglene om valg i kommuneloven. Dette er et verv det er plikt til å ta imot og fungere i. Bare den som ikke bor i kommunen, kan nekte å ta imot valg ([domstolloven § 56](#), siste avsnitt). Forliksrådene er imidlertid ikke kommunale organer, jf. opplistingen i [§§ 5-1](#) og [5-2](#), der disse ikke nevnes. I tvistelovforskriften (FOR-2007-12-21-1605, jf. [domstolsloven § 27](#) fjerde avsnitt) [§ 2](#) er det derimot fastsatt at medlemmene får en statlig godtgjøring for hver sak som fremmes for forliksrådet, eventuelt etter bestemmelse av departementet som en fast årlig godtgjøring.

Møteplikt i forliksrådet må anses som «gyldig forfall» etter [kommuneloven § 8-1](#) første avsnitt, og vil gå foran møteplikt i kommunalt folkevalgt organ. Det blir dermed ikke spørsmål om noe tap i denne godtgjøringen på grunn av verv som folkevalgt i kommunen. Forliksrådet kan i særlige tilfeller utbetale inntil kr 750 pr. dag til medlemmer til dekning av tapt arbeidsfortjeneste.

Et styreverv i et aksjeselskap er heller ikke et kommunalt verv, selv om selskapet er fullstendig kommunalt eid. Det er ingen regler om plikt til å ta imot valg til styret eller om møteplikt i møter der, men det ligger i aksjelovens regler om forvaltningen av selskapet og styrets tilsynsansvar at det enkelte styremedlem vil kunne bli holdt rettslig eller økonomisk ansvarlig om hun forsømmer sitt virke der.

Det er derfor nærliggende å anta at deltakelse i styremøte vil være lovlig forfall fra møte i folkevalgt organ. Det betyr at det er lite aktuelt å se redusert styrehonorar som inntektstap som skal erstattes av kommunen, og at det i alle fall vil være ganske umulig å dekke slikt tap ved å regne det inn i en frikjøpsavtale knyttet til dette vervet.